

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Sect. VI. Vtrùm propositiones de futuro contingenti conditionato sint veræ
vel falsæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

de futuro absoluto, etiam contingenti, vnam esse determinatè veram, aliam determinatè falsam, siue sit vniuersalis, vt, *omnis homo peccabit*, siue particularis, vt, *Petrus peccabit*, *Petrus non peccabit*. Hæc Conclusio probatur Primò: quia Deus cognoscit has veritates futuras, & eius cognitio est determinatè vera: item easdem reuelat suis Prophetis, & nobis per illos, v. g. peccatum Antichristi futurum, & Petro reuelauit trinam negationem; ergo omnes de futuro contingenti etiam sunt determinatè veræ vel falsæ. Antecedens est ad id certum; vt neque hæreticus, nisi qui totam Scripturam neget, possit illud inficiari. Consequentia verò est euident, quia omnes rationes, vel argumenta, quæ probare videntur, nostras propositiones de futuris liberis non esse determinatè veras, eadem eodem modo probant de propositionibus & de cognitionibus diuinis & Prophetarum: etenim etiam respectu illarum, obiectum futurum est liberum; & illa etiam quatenus veræ habent connexionem cum futuritione, & sunt priores tempore, nec adhuc est obiectum determinatum, sed determinandum tantum. Ergo sicut illæ sunt, his non obstantibus, determinatè veræ, ita & nostræ. Confirmatur: Deus habet modò cognitionem de peccato Petri futuro, quia Deus dicit *Petrus peccabit*. Hæc cognitio in omnium sententiâ est vera determinatè, da ergo me aliam elicere cognitionem, quâ similiter dicam *Petrus peccabit*, absque dubio hæc erit etiam vera determinatè. Patet euidenter, quia hæc affirmat idem prorsus quod affirmat cognitio diuina, & nihil amplius. Item, sicut hæc constituitur extrinsecè vera per obiectum futurum: ita & diuina; ergo sicut diuina modò est vera, etiam si sit de futuris liberis, mea etiam vera erit: repugnat enim in terminis, duas cognitiones idem omnino affirmantes, vnam esse veram, alteram non. Tunc vltimè: sed nullam propositionem de futuro possum ego enuntiare, cuius non habeat Deus similem aliam affirmatiuam aut negatiuam, quia de omnibus futuris dicit Deus, *hoc erit*, vel *hoc non erit*; ergo omnes nostræ propositiones de futuris, sunt determinatè veræ aut falsæ. Patet consequentia: quia si ego per illam propositionem affirmo quod Deus affirmat, erit determinatè vera, sicut cognitio diuina; si verò affirmo oppositum, erit determinatè falsa, quia eius contradictoria est determinatè vera: non possum autem per illam non affirmare, vel quod Deus affirmat, vel eius contradictorium, vt patet; ergo nulla datur cognitio de futuris contingentibus, quæ non sit determinatè vera vel falsa.

100 Secundo argumentor à priori: Quantumuis Petrus de se sit indifferens ad peccandum vel non peccandum, accedente tamen instanti crastino, determinatè efficiet vnum ex illis: neque enim potest dari medium inter hoc, quod est peccare & non peccare. Demus ergo illum de facto peccaturum, ergo propositio, quæ affirmabat eum peccaturum, fuit determinatè vera, quia obiectum existit tempore importato per copulam, sicut per ipsam enuntiatum fuit; propositio verò, quæ id negauit, fuit determinatè falsa, quia eius obiectum non existit vt fuerat ab eâ enuntiatum. Confirmatur & explicatur argumentum: quantumuis in hoc instanti præsentis Petrus indifferens sit ad peccandum vel non peccandum,

& quantumuis liberè peccet, nihilominus determinatè peccat, & propositio affirmans eum peccare, est determinatè vera, quæ verò negat eum peccare, est determinatè falsa: ergo hæc propositiones, si heri prolata fuissent hoc modo, *Petrus cras peccabit*, *Petrus cras non peccabit*, fuisset vna determinatè vera, quia affirmasset futurum hodie quod verè fuit; altera verò falsa, quia idem negauit. Confirmatur Secundo, res futura non habet maiorem contingentiam in futuritione, quàm habeat dum est præsens; imò vt futura idèò habet contingentiam, quia ipsa, quando est præsens, contingenter existit: sed non obstante hac contingentia de præsentis, affirmare eam esse præsentem, est determinatè verum; ergo non obstante eadem indifferentiâ de futuro, affirmare eam futuram, erit determinatè verum, & id negare, determinatè falsum. Confirmatur tandem: non est magis necessarium, Petrum esse aut non esse determinatè, quàm Petrum futurum aut nō futurum determinatè; quia tam contradictoriè opponuntur hæc duo, quàm illa: item, quia cum res futura non sit, nisi res præsens comparata ad instantia præcedentia, eandem contradictionem quam habet res existens cum suâ negatione existenti, eamdem habet res futura cum suâ negatione futura. ergo sicut propter eam contradictionem oportet vt ex illis duabus propositionibus contradictoriis de præsentis altera sit determinatè vera, altera determinatè falsa, ita & idem erit necessarium in propositionibus contradictoriis de futuro.

Tandem argumento cornuto sententia aduersa feritur: Vel enim peccatum Petri nunc est determinatè futurum, vel non. Si est, ergo etiam nunc erit verum affirmare illud; si verò nunc non est determinatè futurum, ergo propositio affirmans esse futurum, erit saltem determinatè falsa. Dices fortè, Nec est determinatè futurum, nec non est. Sed contrà, quia à parte rei inter *est* & *non est* non datur medium, & necessariò vnum ex illis debet esse, ergo etiam nunc de præsentis necessariò debet vel esse futura, vel non. Si est, affirmatiua propositio erit vera; si non, ea affirmatiua erit falsa, & negatiua vera, ergo non potest effugere vel determinatam veritatem, vel determinatam falsitatem.

SECTIO VI.

Vtrum propositiones de futuro contingentibus conditionato sint veræ vel falsæ.

101 PROPOSITIONES de futuro conditionato alia sunt necessaria, illa scilicet quarum obiectum sequitur necessariò ex conditione posita, vt, *si Petrus currit mouetur*, quia eo ipso quod datur cursus, debet dari motus. de his non disputamus modò, certum enim est omnino, eas esse determinatè veras vel falsas. Alia sunt conditionatæ de futuro contingenti, quando scilicet obiectum non sequitur necessariò ex conditione posita, vt, *si ego rogauero Petrum, dabit mihi librum*. Hæc propositio est de futuro contingenti, quia non inferitur necessariò Petrum daturum librum eo ipso quod ego illum rogem; sequitur enim id contingenter solum, sicut & in alijs euentibus liberis,

beris, vt, si Deus vocauerit Petrum, respondebit. Dubitamus in præfenti, vtrum propositiones eos euentus sic conditionatè affirmantes, sint determinatè veræ vel falsæ, siue Deus habeat scientiam de illis siue non, de quo non est animus disputare.

Circa hæc propositiones obserua Primò, ad huiusmodi propositiones conditionales non esse necessariam connexionem inter conditionem & euentum futurum, debere tamen habere aliquam vel dependentiam, vel aliquo modo ex eâ conditione oriri, vt in hac, si Petrus à Deo vocatus fuerit, conuertetur. licet enim conuersio Petri non sequatur necessariò ex vocatione Dei, pendet tamen ab illâ vt à causâ prærequisitâ, licet indifferenti, conuersionis. Item hac, si Petrus vixerit, peccabit. quia licet vita non sit causâ peccati, est tamen prærequisita vt Petrus peccet; ac proinde illa est propositio de futuro contingenti conditionato, de quâ in præfenti. At verò hac, si Turca dormierit, Papa legeret, licet in modo proferendi videatur conditionalis, re tamen verâ non est: dormitio enim Turcæ, quæ ponitur vt conditio, nullam habet connexionem cum lectione Papæ. Vnde, si per illud si affirmetur aliqua dependentia, erit falsa, quia, vt vidimus, nulla datur. Si verò per illud si nihil aliud significet quàm cœxistentia lectionis Papæ cum dormitione Turcæ, illa propositio æquiualebit huic, & Turca dormiet, & Papa leget, eritque propositio copulatiua de futuro absoluto ac determinatè vera, si Turca dormierit simul, & Papa legerit; falsa verò, si vel vnum ex eis obiectis non ita exiterit. Sed non est nobis de his sermo.

Obserua Secundò, de ratione propositionis de futuro conditionalis non esse, illarum obiecta absolute esse futura, aut non esse futura absolute; ab vtroque enim in eis præscinditur: nam & de rebus nunquam futuris dici potest, existerent, si hac vel illa conditio poneretur. item & de ipsis rebus absolute futuris, v.g. de peccato Petri futuro absolute, potest formari propositio conditionalis, quæ non pendeat à futuritione absolute, si Petrus v.g. cras vixerit, peccabit. Omnis ergo propositio conditionalis præscindit ab existentia & negatione existentie absolute: nihil enim de eâ affirmat aut negat, ideoque dicitur communiter, conditionalis nihil ponit in esse, hoc est, ex solâ conditionalis nihil absolute de facto infertur.

His positis CONCLUSIO sit, Propositiones de futuro contingenti conditionato sunt determinatè veræ vel falsæ. Hæc probatur eisdem omnino argumentis, quibus Sectione præcedenti eâ veritatem & falsitatem in absolutis ostendimus. Sicut enim repugnat, adueniente tempore castino Petrum manere suspensum, & nec determinatè peccare, nec determinatè nō peccare: ita etiam repugnat, vt posita eâ conditione, nec determinatè peccet, nec determinatè non peccet; ergo posita eâ conditione, ad vnum ex illis duobus est determinandus. Da ergo, cum determinandum ad peccandum; ergo propositio hodie affirmans eum peccaturum, si in tali occasione poneretur, est hodie determinatè vera, & contradictoria determinatè falsa. Confirmatur: ex duabus contradictoriis propositionibus necessarium est vnam esse determinatè veram, aliam determinatè falsam, quia non datur medium inter vtramque; sed hæc sunt

contradictoriæ, Petrus conuertetur, si à Deo vocetur, Petrus non conuertetur, nisi à Deo vocetur; ergo vna ex illis debet esse vera determinatè, altera determinatè falsa. Confirmatur secundo: hodie de facto Petrus est cōuersus ad Deum, posita vocatione; ergo heri verè dictum fuisset, cras conuertetur Petrus, si à Deo vocetur. Imò & de facto experimur, quando prædicimus aliquid sub conditione, vt v.g. hortamur aliquem, ne cum alio familiariter agat: nam si egerit, absque dubio ab eo destruetur; postea autem quando ruinam illius præsentem videmus, ortam ex eâ familiaritate, colligimus verè nos id prædixisse, & de hoc gloriamur, idque obicimus illi qui cauere noluit, & tamen illa ruina liberè secuta est ex familiaritate alterius. Ergo propositiones illæ conditionatæ fuerunt veræ determinatè, quia determinatè euenit postea res sicut per ipsas affirmabatur, licet ego, quando eas protuli, non essem omnino de earum veritate certus, propter defectum notitiæ infallibilis de futuris.

Quartò solet eadem veritas probari, quia Deus habet scientiam de huiusmodi futuris, ergo propositiones à nobis prolatae de eisdem erunt determinatè veræ vel falsæ: veræ, si conformantur cum diuinis; falsæ, si non conformantur. Vide quæ dixi Sectione præcedenti, argumento primo, circa propositiones de futuro absoluto, vnde constat consequentiam esse euidentem. Verum quia de Antecedenti dubitant nonnulli Thomistæ, eiusque probatio pertinet ad Theologiam, huic argumento interim superfedeo. Vide P. Molinam 1. Parte, quæst. 14. art. 13. disp. 17. Suarez in Opusculo lib. 2. de Præscientiâ Dei, à cap. 1. Vasquez 1. Parte, disput. 67. cap. 2. Lessium de Auxiliis, cap. 19. Bellarminum lib. 2. de Amissione gratiæ, cap. 17. Interim tamen sufficiat vnus vel alter Scripturæ locus, quo illud Antecedens videtur ostendi. Primus sit ex Matthæo cap. 11. Vae tibi Corozaim, vae tibi Bethsaida, quia si in Tyro & Sidone factæ fuissent virtutes, quæ factæ sunt in te, olim in cilicio & cinere penitentiam egerissent. quo loco Deus manifestè ostendit, se scire determinatè illos conuertendos, si vocati fuissent. Item Ezechielis 3. Non ad populum profundi sermonis tu mitteris, & si ad illos mittereris, audient te. Huiusmodi sunt alia multa loca in Scripturâ: quibus tamen potest responderi ab aduersariis, Deum id asseruisse, non quia certò Metaphysicè id sciret, sed probabiliter. Verum hæc solutio manifestè reiciitur ex Hieronymo in 2. Ezechielis, & in 26. Ieremiæ, benè docente, verbum ambiguum forsitan maiestati Dei non posse conuenire. Quòd si aliquando illo Deus vtitur, nostro loquitur affectu. Vide hæc de re Suarez capite 1. num. 7.

Obiicies Primò: Vt vera sit conditionalis propositio, requiritur, effectum sequi necessariò ex conditione: sed futurum contingens non sequitur necessariò ex conditione, vt patet; ergo conditionalis propositio non est vera. Nonnulli censent, propositiones conditionales sumendas esse in vi illationis, seu consequentiæ, ita vt sensus sit, Petrus vocatur, ergo conuertetur, seu quia Petrus vocatur, ergo conuertetur. Hi Auctores longè aberrant à veritate: quia hæc propositiones conditionales aliquando sunt veræ, vt ostensum est, & vt tales cognoscuntur à Deo. Si autem acciperentur

tur in sensu illatiuo, semper essent falsæ, quia non est bona consequentia ex causâ liberâ ad effectum determinatè futurum, v.g. *Petrus vocatur, ergo respondet*, non est bona consequentia, quia non potest verè assumi alia propositio requisita ad illam consequentiam, quæ semper debet constare duabus præmissis, alias nihil concludit. debebat autem hic assumi hæc propositio, *omnis qui vocatur respondet, aut quādoquāque Petrus vocatur respondet*. hæc autem sunt falsæ, ergo prædictæ conditionales propositiones non sumuntur in vi consequentiæ. Confirmatur in nobis: quia licet non sequatur, ex eo quod Petrus roget Ioannem, ut ipsius petitioni consentiat (potest enim rogatus dissentire) ideoque in sensu causali semper propositio sit falsa; tamen in sensu conditionato potest esse vera, si, posita oratione Petri, Ioannes consentiat de facto, licet liberè. Hinc ergo constat, falsam esse Maiorem obiectionis supra factæ. Quod si illa esset vera, sequeretur saltem, omnes propositiones conditionales de futuro contingenti esse determinatè falsas, quia affirmant illationem vnius ex alio, quæ non datur. Vnde malè illis & veritatem & falsitatem negas.

Obiicies Secundò: Si hæc propositiones essent determinatè veræ, & Deus haberet scientiam de illis, tolleretur libertas voluntatis: quia antecedenter ad eam libertatem etiam ut futuram absolute daretur aliquid, ex quo inferretur necessario effectus, scilicet illa futuritio conditionata, & positio auxilij. si enim verum sit, Petrum cum hoc auxilio conuertendum, & hoc auxilium absolute poni à parte rei, rectè infertur, Petrum absolute conuertendum. Huius argumenti fusior solutio pertinet ad Theologos: nunc ei respondeo ex doctrinâ datâ Sectione præcedenti, illam suppositionem, desumptam ex futuritione conditionatâ, non tollere libertatem, quia est suppositio desumpta ex ipso actu libero, non verò ex aliâ causâ illius: neque enim futuritio conditionalis est causâ futuritionis absolute, est enim eadem futuritio in diuersis statibus; scientia autem Dei multò minus tollit libertatem, neque enim ideo Petrus conuertetur, si vocetur, quia id Deus scit: sed potius è contrario, ideo scit Deus eum conuertendum, quia ipse pro suâ libertate conuertetur.

Vltimò tandem obiicies: Veritas & falsitas desumitur ab ipso obiecto: sed hoc neque est neque erit absolute, ergo non poterit dare denominationem veræ vel falsæ. Confirmatur Primò: Res merè possibilis non potest actu dare denominationem realem, sed ille effectus est merè possibilis, ergo actu non potest constituere propositionem veram. Confirmatur Secundò: Licet à re actu non existenti possum ego dici prior vel posterior, ad hoc tamen ut minimum requiritur, rem illam, à quâ denominor, esse absolute futuram vel præteritam; alioquin ab illâ non possem denominari: ergo ab obiecto, solum sub conditione futuro repugnat denominatio realis veri de præterito. Respondeo, hoc argumentum non habere

maiores difficultates in prædictis propositionibus de futuro conditionato, quàm in propositionibus de absolute: Imò & de præterito: de præterito enim tam non datur obiectum, quod fuit & quod absolute erit, quàm si non esset futurum, vel non fuisset præteritum, vel quàm non datur futurum conditionatum, quia (ut supra ostendimus) futuritio vel præteritio nihil est de præterito; ergo sicut hoc non obstante eam veritatem in propositionibus de futuro absolute admittis, vel saltem (ut ponam exemplum extra omnem controuersiam) in propositionibus de præterito: ita debes eam admittere & in propositionibus de futuro conditionato. Ratio à priori est, quia ad veritatem propositionis solum requiritur existentia obiecti eo modo quo per propositionem affirmatur, vel de præterito, vel de præteriti, vel de futuro absolute vel conditionato, iuxta diuersitatem propositionum. Cum ergo hæc propositiones solum affirmant futuritionem conditionatam obiecti, non requirunt ut actu dicantur veræ, obiectum actu existere, vel exiturum absolute; sed eis sufficit, illud exiturum sub conditione. Quare nego respectu propositionum intellectus, non posse à rebus numquam absolute futuris dari denominationem realem extrinsecam. Imò etiam à rebus merè possibilibus, quæ neque conditionatam existentiam habent (si potest aliqua res illa carere) prouenit etiam denominatio realis de præteriti (etiam re id non negante) ut patet in hac propositione, *homo est animal rationale*, quæ dicitur vera ab homine solum in esse possibili. Nec potest responderi, possibilitatem esse aliquid de præteriti: id enim omnino falsum esse ostendam in Metaphysicâ, Disputatione 11. à num. 18.

Ad exemplum de prioritate ex secundâ confirmatione respondeo, eas denominationes & similes, non tribui rebus, nisi ob absolutam existentiam præteritam vel futuram vtriusque extremi. Ratio est aperta: quia cum in esse possibili, tam Petrus possit esse prior me, quàm ego Petro, vel ego pater ipsius, sicut ipse pater meus; inde sit, ut in esse actuali non possint tribui specialius vni quàm alteri, nisi ab existentia actuali, alioquin confunderentur. Aliæ verò denominationes sunt, quæ in esse possibili numquam possunt variari, ideoque etiam desumuntur à rebus possibilibus: sicut, me esse eiusdem speciei cum hominibus possibilibus, me esse animal rationale. Specialius eam differentiam ad nostram materiam de propositionibus applico, & ratione à priori eam ostendo: nam existentie sunt indifferentes ut sint hoc vel illo tempore, neque habent respectum ad futuritiones conditionatas, qualem possunt habere actus intellectus, qui sunt representationes rerum etiam non existentium: quid ergo mirum, si in his actibus ab eâ futuritione conditionatâ, quam intentionaliter respiciunt & affirmant, resultat denominatio veri vel falsi? In Physicâ autem meâ existentia, nulla resultat ex futuritione conditionatâ Petri denominatio prioris vel posterioris, parentis aut filij, &c.